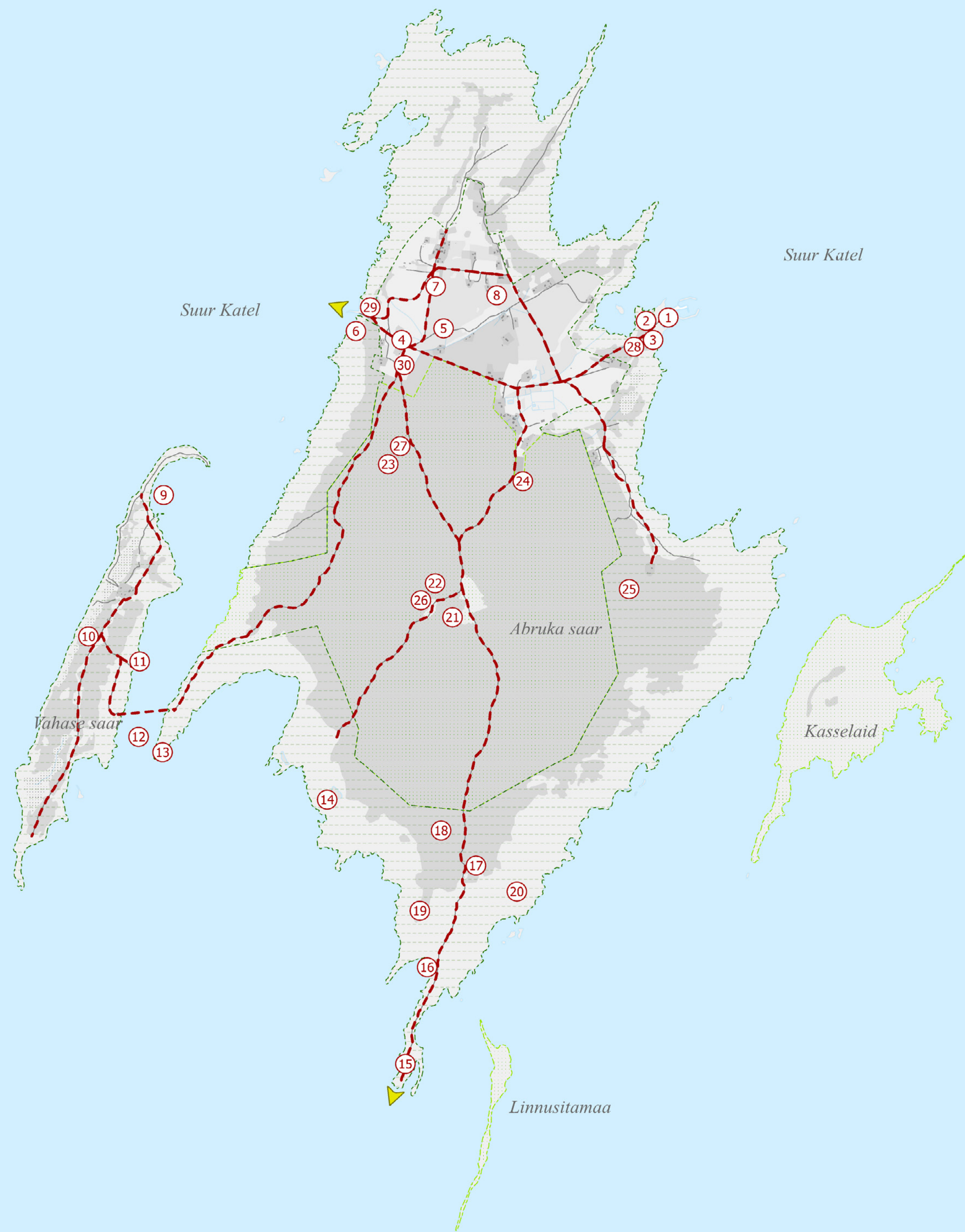

ABRUKA
LOODUSKAITSEALA

SALUMETS

1. SADAM / HARBOUR
 2. SADAMA PUHKEKOHT LÖKKEASEMEGA / HARBOUR REST AREA WITH FIRE PIT
 3. SADAMAHOONE, GRILLIKODA JA JÄÄTMEHAJA / HARBOUR BUILDING, GRILL HOUSE AND WASTE HOUSE
 4. ABRUKA MAJA JA LAULULAVA / ABRUKA HOUSE AND CHOIR STAND
 5. ABRUKA TUULIK / ABRUKA WINDMILL
 6. VESIAIA SADAM / VESIAIA HARBOUR
 7. KUNAGISE PALVEMAJA ASUKOHT / FORMER CHAPEL RUINS
 8. VANA ELEKTRIAAM, PRAEGUNE PÄASTEJAAM / OLD POWER STATION, CURRENT RESCUE STATION
 9. VAHASE SADAM / VAHASE HARBOUR
 10. VAHASE PUHKEKOHT / VAHASE REST AREA WITH FIRE PIT
 11. VAHASE SAARE I JA II HIIDRAHN (LOODUSKAITSEALUNE OBJEKT) / 1ST AND 2ND GIANT BOULDER OF VAHASE ISLAND (UNDER NATURE CONSERVATION)
 12. VAHASE SILM, KUST SAAB JALGSI LÄBI VEE VAHASELE / VAHASE CROSSING, WHERE YOU CAN PASS THROUGH THE WATER ON FOOT BETWEEN VAHASE AND ABRUKA
 13. VAHERAHU NUKAL ASUB ABRUKA I SUURKIVI (LOODUSKAITSEALUNE OBJEKT) / 1ST GIANT BOULDER OF ABRUKA AT THE END OF VAHERAHU (UNDER NATURE CONSERVATION)
 14. MÄNNAREIKA PUISNIIT / MÄNNAREIKA WOODED MEADOW
 15. ABRUKA LÖUNATIPP - PITKANINA SÄÄR / THE SOUTHERNMOST POINT OF ABRUKA - PITKANINA SPIT
 16. PITKANINA POOLSAAR / PITKANINA PENINSULA
 17. SUURTÜKIALUSED, NSVL-AEGNE MILITAAROBJEKT / CANNON STANDS, A MILITARY OBJECT OF THE USSR
 18. NSVL SÕJAVÄE MOONAKELDER / A STORE CELLAR OF THE USSR MILITARY
 19. LOOPEALSED / ALVARS
 20. RANNANIIDUD / COASTAL MEADOWS
 21. METSAPÖLLU PUHKEKOHT / METSAPÖLLU REST AREA
 22. HIRVEDE JOOTMISKOHT / DEER WATERING HOLE
 23. AINULAADNE KAITSEALUNE SALULEHTMETS / THE UNIQUE AND PROTECTED BROADLEAVED NEMORAL FOREST
 24. ABRUKA KALMISTU / ABRUKA CEMETERY
 25. ABRUKA MAJAKAS / ABRUKA LIGHTHOUSE
 26. ABRUKA METSAVAHI RÄNDRAHN (LOODUSKAITSEALUNE OBJEKT) / THE RANGER'S BOULDER (UNDER NATURE CONSERVATION)
 27. LIPPMAA PÄRN / THE LINDEN OF LIPPMAA
 28. ABRUKA MAARJA KABEL / ABRUKA ST MARY'S CHAPEL
 29. LINNUVAATLUSTORN / BIRDWATCHING TOWER
 30. ENDINE KOLHOOSIAEGNE KESKUSEHOONE / FORMER KOLKHOZ CENTER
- SIIT AVANEB KAUNIS VAADE, SOBIKIL LINDUDE VAATLEMISEKS / SPECTACULAR VIEW, GREAT FOR OBSERVING BIRDS
- ABRUKA LOODUSKAITSEALA PIIR / THE BORDER OF ABRUKA WILDLIFE RESERVE
- ABRUKA HOIUALA PIIR / THE BORDER OF ABRUKA STORAGE AREA
- KÖNNITAVAD TEED JA RAJAD / WALKABLE ROADS AND PATHS

ABRUKA SALUMETS, FOTO: KADRI PAOMEEES

Abruka salumets

Abruka suurimaks ehteks on Lääne-mere mail ainulaadne varjuarmas-tava taimestikuga Lääne-Euroopa tüüpi lehtmets. Liigirikas laialehine salulehtmets on looduskaitse all alates 1937. aastast.

Metsa enamuspuuliigid on pärn, kaasnevad vaher, jalakas ja saar. Vähem kohtab kaske, haaba, kuuske ja tamme. Kõrgemad puud küünivad 30 meetrini. Igal puu kõrgusastmel kasvavad erinevast valguse ja õhuni-skuse tasemest tingituna erinevat liiki samblad ja samblikud. Saare puhta õhu näitajateks on kopsusam-blik, pleurokokk ja vahtra-pigilaik.

Alusmetsas kasvab massiliselt sara-puud, kuslapuud, magedat sõstart, näsiniint, vähem pihlakat, viirpuud, tärnu puud ja toomingat.

Rohurindes on tüüpilised laialehise metsa liigid: naat, sinilill, püsk-sel-jarohi, salunurmikas, kevadine sea-hernes, lõhnav varjulill, saluhein, mets-nõianõges, hammasjuur, maar-ja-sõnajalg, salu-tähthein, ojamõöl jpt. Haruldastest liikidest kasvavad salulehtmetsas pori-nõiakold, uim-astav varesputk, roomav akakapsas, rand-soodahein, karulauk ja paljud kápaliste liigid.

Suurematest imetajatest võib koha-ta hirve, metskitse, metssiga, rebast ja káhrikut, saarel on olnud ka ilves. Lindudest asustab Abruka saare met-sa liigirikas salulembene linnustik: rásta liigid, tihase liigid, must-kárb-senápp, mets- ja váike-lehelind. Kuusikus võime kohata pasknáári ja isegi mánsakut, puuõõnusustes pesitsevaid jääkosklaid ja viimas-tel aastatel on märgatud merikot-kapaare.

UK Abruka broadleaved forest

Abruka's greatest gem is its broad-leaved forest rich in shade-loving plant species. This type of deciduous grove is common in Western Europe but unique in the Baltic Sea area. Abruka's forest consisted mostly of co-niferous trees only two hundred years ago, but its current state is the result of human activity on the island over the past couple of hundred years. The nemoral forest covers two thirds of the island and has been under nature conservation since 1937.

The absolute height of the ground is up to 7,7 meters on spines and up to 5 meters elsewhere.

The majority of tree species is lin-den, followed by maple, elm and ash. Birch, aspen, spruce and oak are less common. The tree layer reaches 30 meters. Various mosses and lichens

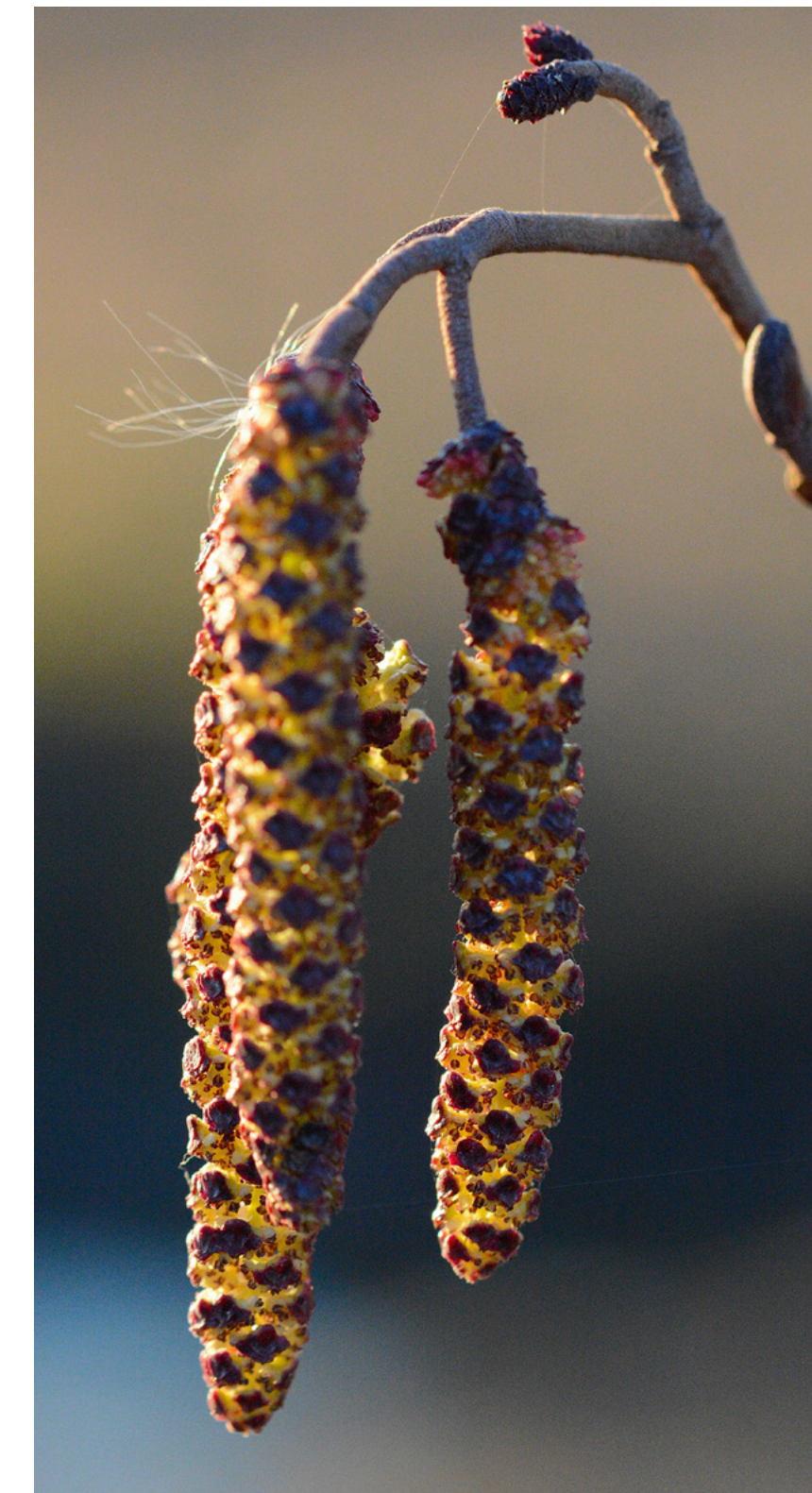
grow on the different levels of trees as a result of the diverse amounts of light and levels of air humidity. The presence of lung moss, pleurococcus (green algae) and tar spots indicates how clean the island's air is. The shrub layer contains vast amounts of hazels, honeysuckles, alpine currants, meze-reum, less rowan, hawthorns, buck-thorn and bird cherries.

The herb layer contains ground el-der, liverwort, dog's mercury, wood bluegrass, spring pea, woodruff, wood millet, hedge woundwort, cor-al root, male fern, dead-nettle, wood stitchwort, water avens, etc. You can also find rarer species such as broad-leaved enchanter's nightshade, rough chervil, bugleweed, herbaceous seep-weed, wild garlic and numerous or-chids.

Among larger mammals you may find deer, wild boar, foxes and raccoon dogs, the occasional lynx has also been spotted. Abruka's broadleaved forest is home to different families of thrush, tit, European pied flycatch-er, wood warbler and chiffchaff. The Eurasian jay and spotted nutcracker can be found in the part of the forest where spruces grow. Recent years you can also observe sea eagles.

HARILIK SINILILL (*Hepatica nobilis*), FOTO: KADRI PAOMEEES

SARAPUU URVAD (*Corylus avellana*), FOTO: KADI PAOMEEES

NÄSINIIN (*Daphne mezereum*), FOTO: KADRI PAOMEEES

PASKNÄÄR (*Garrulus glandarius*), FOTO: ROGER ERIKSON

MUST KÄRBSENÄPP (*Ficedula hypoleuca*), FOTO: KADRI PAOMEEES

SAAREMAA VALD

Tallinna tn 10, 93819 Kuressaare
+372 452 5000

RIIGIINFO 1247
PÄÄSTETEEENISTUS 112

TOETAB

KESKKONNAAMET

Kaitseala valitseja
www.keskkonnaamet.ee

ABRUKA
LOODUSKAITSEALA

ABRUKA TULETORN

**ABRUKA TULETORNI
GEOGRAAFILISED
KOORDINAADID:
58° 08.9443 ' N ja 22°
31.4575 ' E**

Valge, kolme musta vöödiga raudbetoonist torn paikneb Abruca saare idarannal ja aitab Liivi lahe lääneosas ning Roomassaare laevateel orienteeruda. Tuletorn moodustab 679m kaugusel asuva Abruca alumise tulepaagiga sihi 259,3° mis aitab ohutult Saaremaa ja Allirahu vahelt läbi sõita.

ABRUKA TULETORNI KELDER SAI VALMIS AASTAL 1928

**RAUDBETONIST
ABRUKA
TULETORNI
KÕRGUS
JALAMILT ON
34,5 MEETRIT JA
MEREPINNAST
37,3 MEETRIT.**

ABRUKA VAADE

Tuletorni ajalugu ja info

Roomassaare sadama käikulaskmisega 1896. aastal selgus, et sadama teenindamiseks püstitatud liitsihimärkidest meresõidu ohutuse tagamiseks kaugeltki ei piisa.

1897. aastal ehitati Abruca saarele kaks liitsihimärki, mis pidid ida poolt saabuvaid laevu juhatama Roomassaare sadamasse. Kuna uusi meremärke oli vaja kiiresti, ehitati tulepaagid (tornid) puidust.

Ülemine tulepaak oli valge laudvooderdisega kaheksatahuline tüvipüramiidi-kujuline ehitist, 28m kõrge. Torni ülaosas paiknesid rõdu ja neljatahuline tuleruum. Tuli (ühetahiline petrooleumlamp) asus merepinnast 27 m kõrgusel ning oli nähtav 11 meremiili kauguselt. Tuletorn oli arhitektuuriliselt muljetavaldav vaatamisväärsus.

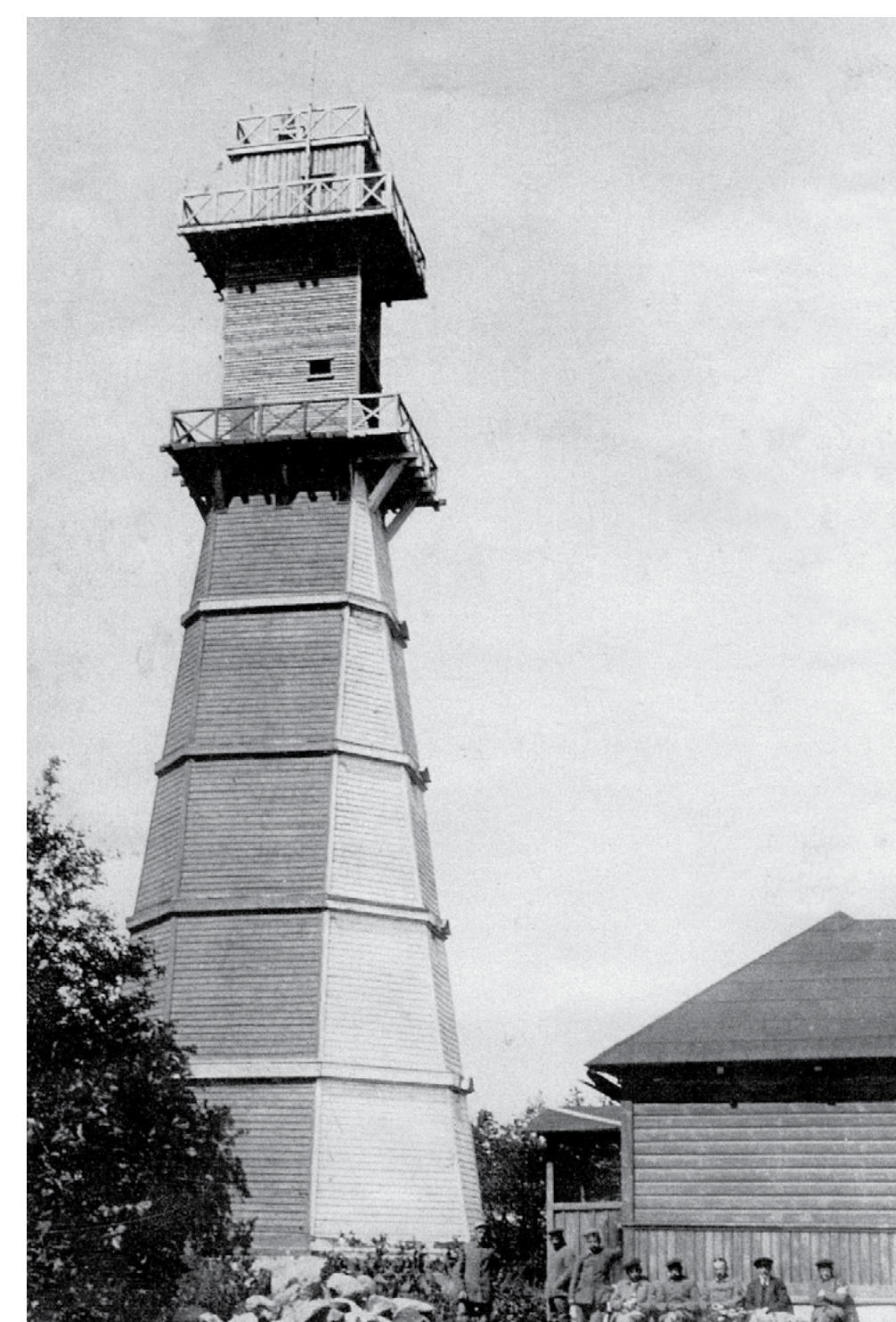
Alumine tulepaak kujutas endast puitkandelaabrit, mille ülestõstetava elava tule kõrgus oli 21 m merepinnast, nähtavuskaugusega 10 meremiili.

Esimese maailmasõja ajal ehitati ülemine tuletorn 9 m kõrgemaks, püstituli paiknes 37m kõrgusel ning nähtavus paranes 14 meremiilini.

1923 asendati alumine tulepaak nurkraust sõrestikpüramiiditorniga ning nähtavus paranes 11 meremiilini.

1931. aasta suve jooksul ehitati ülemise tulepaagi (torni) asemele praegu töötav raudbetoonist tuletorn. Parimaks projektiks osutus tolleaegse Tallinna Tehnikumi, praeguse Tallinna Tehnikaülikooli kauaaegse õppejõu Ferdinand Adoff'i (1890-1938) silindrikujulise raudbetoonitorni projekt, mille järgi ehitaski firma „Arronet ja Boustedt“ torni rekordiliselt kiiresti valmis. Kohalikest ametimeestest olid tuletornide ehitusega seotud Karl VÄÄRT ja Vassili SUUDLA.

Mõlemad tulepaagid töötasid algselt atsetüleenlambiga. **70-ndatel aastatel**, mil ehitati valmis elektriliini Abruca tuletorni kompleksi juurde, paigaldati torni elektriline aparatuur. **1990-**

ndate alguseks oli atsetüleenlatern asendatud elektrienergiaga töötava lambiga, mis asus ajaloolises 500 mm AGA tüüpi laternas.

1996. aasta 25. septembril paigaldati Abruca tuletorni uus aparatuur, mis ühendati navigatsioonimärkide kaugseiresüsteemiga.

1998 asendati alumine tulepaak 21 m kõrguse metalltorniga, millel oli puitkilp, millel oli rõhtsalt pooleks jagatud puitkilp. Ülemine pool värviti punaseks ja alumine valgeks. Sihilaterna kõrgus on 22,6 m, pimedal ajal paistab see 8 meremiili kauguselt.

1999 monteeriti Abruca tuletornis olemasoleva hõõglambiga laterna kohale Tideland LED ringtegevusega latern.

Abruca tuletorn (ülemine tulepaak) moodustab alumise tulepaagiga liitsihi.

Abruca tuletorn on Transpordiameti navigatsioonimärkide registris.

ÜHEKSA MEETRI JAGU KÕRGEM ABRUKA SIHI ÜLEMINE TULETORN AASTAL 1928

Abruca tuletorn on eriline, kuna on kõige väiksema läbimõõduga kõrgetest tuletornidest ja oma konstruktsiooni tõttu võib kõvema tuulega kõikuda koguni kuni mõnikümme sentimeetrit.

**TULI PAISTAB
HEA ILMA KORRAL
22 KM KAUGUSELE.**

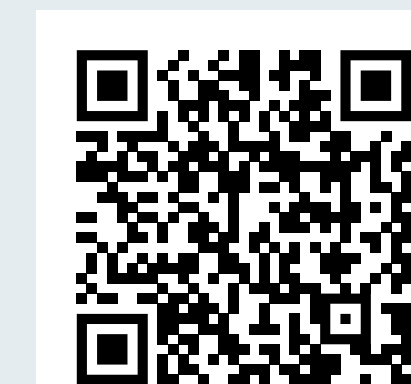

**Navigatsioonimärgi
andmed ja info:**

EST

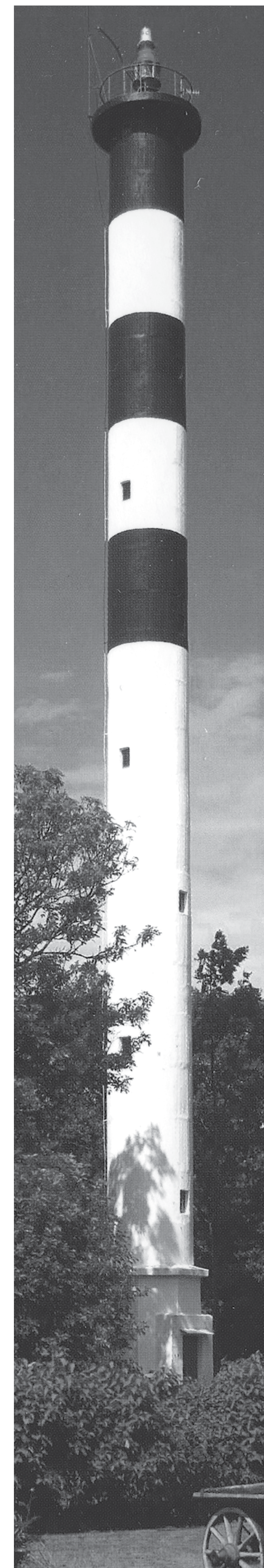
ENG

RUS

ALLIKAD: PEETER PEETSALU „MEREKULTUURILUGU“
JAAN VALI „EESTI TULETORNIDE AJALUGU“

SAAREMAA VALD

Tallinna tn 10, 93819 Kuressaare
+372 452 5000

RIIGIINFO 1247
PÄÄSTETEENISTUS 112

TOETAB

KESKKONNAAMET

Kaitseala valitseja
www.keskkonnaamet.ee